

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ –4101-09-03/2012

P/12/107

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów

T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06

lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/07 – Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie przez administrację publiczną
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontroler	Leszek Sienkowski, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 82371 z dnia 7 września 2012 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu, zwany dalej MOPS lub Ośrodkiem.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Zdzisław Czajka, Dyrektor (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie¹ realizację przez MOPS – określonych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym postępowania wobec osób dotkniętych przemocą oraz osób stosujących przemoc.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Powyższa ocena ogólna wynika z ocen częściowych obszarów objętych kontrolą. W działalności kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości, a formułując ocenę pozytywną NIK uwzględniła w szczególności: wystarczające przygotowanie organizacyjne Ośrodka oraz merytoryczne jego pracowników do realizacji ustawowych zadań, należyte wywiązywanie się MOPS z obowiązków w ramach gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także prawidłowe działania podejmowane przez pracowników socjalnych w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Stwierdzona nieprawidłowość polegała na nieprzypisaniu - w regulaminie organizacyjnym MOPS - do zakresu działania żadnej spośród komórek organizacyjnych zadania związanego z obsługą organizacyjno - techniczną zespołu interwencyjnego.

Wpływu na ocenę ogólną nie miały natomiast uwagi NIK dotyczące zespołu interdyscyplinarnego, tj.: zwłoki w uchwaleniu przez Radę Miejską zasad odnośnie sposobu powoływania i funkcjonowania, ustalenia przez Prezydenta jego składu oraz rzadkich posiedzeń.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja wykonywania zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie , w tym współpraca z innymi instytucjami

Opis stanu
faktycznego

1.1. Uchwałą nr XV/135/04 Rady Miejskiej w Mielcu (Rada Miejska) z dnia 28 maja 2004 r. ze zm. ustalono statut MOPS. W dokumencie m.in. zapisano, że Ośrodek jest instytucją realizującą politykę państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych. MOPS jest jednostką budżetową a jego działalność jest finansowana ze środków budżetu Gminy Miejskiej Mielec (Miasto) na zadania własne. Ośrodek prowadzi własną obsługę finansowo-księgową a podstawą gospodarki finansowej jest roczny plan finansowy, opracowany przez Dyrektora i zatwierdzony przez Prezydenta Miasta Mielca (Prezydent).

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym obowiązującym w okresie objętym kontrolą, tj. w latach 2010-2012 (I półrocze) - wprowadzonym zarządzeniem nr 12/09 Dyrektora z dnia 10 czerwca 2009 r. - Ośrodek realizuje swoje zadania m. in. na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.) oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”. Dokument określa organizację wewnętrzną i zakresy działania: pionu, działów i jednostek organizacyjnych Ośrodka. W regulaminie m. in. zapisano, że Ośrodkiem kieruje Dyrektor i działa na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez Prezydenta. Wewnętrzna struktura organizacyjna ujmuje m. in. działy, w tym Dział Pomocy Środowiskowej z 5 rejonami, Dział Specjalistycznej Pracy Socjalnej oraz jednostki organizacyjne: Dom Dziennego Pobytu, Środowiskowy Dom Samopomocy i Warsztat Terapii Zajęciowej. Do zadań Działu Pomocy Środowiskowej (Dział DSS) m. in. należy podejmowanie działań na rzecz osób doświadczających przemocy, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty” (procedura NK) oraz współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie rozwiązywania problemów klientów. Dział Specjalistycznej Pracy Socjalnej (Dział DSP) realizuje m. in. zadania polegające na udzielaniu pomocy psychologicznej i pedagogicznej rodzinom wykazującym trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz wsparcia osobom znajdującym się w kryzysowej sytuacji życiowej, a także podejmowaniu działań na rzecz osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc, w tym w ramach procedury NK.

Zarządzeniem Dyrektora nr 12/2012 z dnia 1 sierpnia 2012 r. wprowadzono aktualny regulamin organizacyjny MOPS.

W poszczególnych latach objętych kontrolą MOPS zatrudniał (wg stanu na koniec danego okresu):

- 32 pracowników socjalnych w 2010 r. (jeden pracownik socjalny na 1926 mieszkańców),
- 33 pracowników socjalnych w 2011 r. (jeden pracownik socjalny na 1861 mieszkańców),
- 33 pracowników socjalnych w I półroczu 2012 r. (jeden pracownik na 1856 mieszkańców).

Powyższe dane wskazują, że spełniono warunki określone w art. 110 ust. 11 cytowanej ustawy o pomocy społecznej (1 pracownik socjalny przypada na 2 tys. mieszkańców). Wszyscy pracownicy socjalni posiadają kwalifikacje wymagane w art. 116 ust.1 tej ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 4- 52)

W związku z warunkami działalności w zakresie zwalczania i zapobiegania przemocy w rodzinie pracownicy MOPS m. in. podali, że:

- Aktualne regulacje prawne dotyczące przemocy w rodzinie zapewniają niezbędne warunki do prowadzenia skutecznej działalności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Osoby wobec których stosowana jest przemoc mogą korzystać ze wsparcia specjalistów a w razie potrzeby z bezpiecznego schronienia. Wprowadzony obowiązek utworzenia zespołu interdyscyplinarnego - złożonego z przedstawicieli służb zajmujących się pomaganiem ofiarom - pozwala skutecznie rozwiązywać problemy dotyczące przemocy w rodzinie. Utrudnieniem organizacyjnym było opóźnienie w wydaniu aktów wykonawczych do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdyż każda ze służb na swój sposób realizowała zapisy ustawowe (Dyrektor),
- Trudności wiążą się z obowiązkiem podejmowania działań - w razie braku zgody osoby doświadczającej przemocy. Skutkuje to uniemożliwieniem wypełnienia formularzy „NK-A” i „NK-C” (wspólnym) oraz ogranicza przekazanie formularza „NK-B”. Powoduje to brak możliwości dokonania z daną osobą diagnozy sytuacji w rodzinie i opracowania indywidualnego planu pomocy (Specjalista pracy socjalnej w Dziale DSP),
- Zespół nie otrzymuje z sądów informacji w sprawach dotyczących sprawców przemocy, a wiedza w tym zakresie pochodzi głównie od osób, które doświadczają przemocy. Zbyt długo trwa postępowanie w sprawie skierowania sprawcy nadużywającego alkoholu na zamknięte przymusowe leczenie. W Mieście brak jest całodobowego ośrodka dla kobiet i dzieci dotkniętych przemocą (Starszy pracownik socjalny w Dziale DSS).

(dowód: akta kontroli str. 53-76)

1.2. Rada Miejska uchwałą nr VI/40/2011 datowaną 17 lutego 2011 r. przyjęła tryb oraz sposób powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, zwanego w dalszym ciągu „Zespołem lub ZI” oraz określiła warunki jego funkcjonowania. Zgodnie z uchwałą Miasto realizuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie m. in. poprzez utworzenie Zespołu, do którego zadań należy w szczególności koordynowanie współpracy przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie i działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. Pracami Zespołu kieruje Przewodniczący, a w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie Zespół może tworzyć grupy robocze. W skład grup roboczych mogą być powoływani członkowie Zespołu oraz specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie spoza składu Zespołu.

Zarządzeniem nr 113/2011 Prezydenta z dnia 8 kwietnia 2011 r. powołano Zespół. W skład 12 osobowego Zespołu - stosownie do art. 9a ust. 3-5 ustawy

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - wchodzi przedstawiciele: MOPS, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA), Komendy Powiatowej Policji w Mielcu (KPP), oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowej, kurator sądowy oraz prokurator (grup zawodowych wskazanych obligatoryjnie i fakultatywnie)

W dniu 28 kwietnia 2011 r. na posiedzeniu Zespołu (w obecności wszystkich członków) dokonano wyboru przewodniczącego ZI (Starszy specjalista w Wydziale Edukacji i Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Mielcu, członek GKRPA) i jego zastępcy (Kierownik Działu DSP). Począwszy od 18 września 2012 r. wymienione funkcje są sprawowane przez inne osoby, tj. pracowników UM i MOPS. Wszyscy członkowie Zespołu złożyli oświadczenia o zachowaniu poufności informacji i danych, uzyskanych w związku z realizacją zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W latach 2010-2012 (I półrocze) MOPS prowadził obsługę organizacyjno – techniczną ZI w ramach ogólnego budżetu na działalność. Środki na ten cel w planach finansowych Ośrodka nie były wyodrębnione i ujęte w rozdziale 85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. Nr 38, poz. 207 ze zm.). Członkowie ZI oraz grup roboczych nie otrzymywali dodatkowego wynagrodzenia, diet bądź innych świadczeń za udział w posiedzeniach (swoje zadania wykonywali w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych).

(dowód: akta kontroli str. 77-102, 728-737)

W okresie objętym kontrolą pracownicy MOPS uczestniczyli w szkoleniach dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie zorganizowanych m. in. przez Ośrodek Twórczej Interwencji w Krakowie, Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeszowie oraz Instytut Kształcenia Kadr w Rzeszowie, tj.: w 3 szkoleniach w 2010 r. (łącznie 25 osób), w 7 szkoleniach w 2011 r. (łącznie 25 osób) i 1 szkoleniu w I półroczu 2012 r. (2 osoby).

Ponadto w związku z tworzeniem przez Miasto zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie zorganizowano m. in. następujące szkolenia: w 2010 r. - „Przemoc w rodzinie – podstawowe zasady interwencji” (dla dzielnicowych i pracowników ochrony zdrowia) oraz „Dziecko z problemem przemocy w rodzinie” (dla rad pedagogicznych szkół podstawowych), w 2011 r. - „Pomoc osobom uwięzonym w przemoc domową” (dla członków ZI - pracowników socjalnych, pedagogów i policjantów), w 2012 r. – „Interdyscyplinarna formuła pracy w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie” (dla członków ZI i grup roboczych) oraz wykład dotyczący procedury NK (dla służb medycznych: pierwszego kontaktu, lekarzy oddziału pediatrycznego i pracowników pogotowia ratunkowego).

(dowód: akta kontroli str.103-109,144-146)

Rada Miejska uchwaliła zasady w sprawie trybu i sposobu powoływania członków Zespołu w dniu 17 lutego 2011 r. Natomiast jego skład ustalono zarządzeniem Prezydenta z dnia 8 kwietnia 2011 r. Przy czym przepisy odnoszące się do wprowadzenia tych regulacji - określone odpowiednio w art. 6 ust. 2 pkt 4 i art. 9a ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - obowiązują już od 1 sierpnia

2010 r. Natomiast Prezydent zaznaczył, że podstawowy dokument wykonawczy do przedmiotowej ustawy - rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury NK wraz z wzorami formularzy - wszedł w życie 17 października 2011 r., podczas gdy wymienione akty normatywne Miasta ustalono wcześniej (luty-kwiecień 2011 r.).

(dowód: akta kontroli str. 77-102, 110-143)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W działalności kontrolowanej jednostki związanej z funkcjonowaniem ZI stwierdzono, że do zakresu działania żadnej spośród komórek organizacyjnych – w regulaminie organizacyjnym MOPS – nie zostało przypisane zadanie związane z obsługą organizacyjno - techniczną Zespołu. Przepis art. 9a ust. 9 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że obsługę organizacyjno-techniczną zespołu interdyscyplinarnego zapewnia ośrodek pomocy społecznej.

Wg przedstawionej w toku kontroli argumentacji - w regulaminie organizacyjnym zapisano, że MOPS realizuje zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Elementy działań w zakresie obsługi Zespołu mieszczą się w zadaniach Działu Organizacyjno – Gospodarczego Ośrodka. Sposób przypisania w ww. dokumencie zadań dotyczących obsługi Zespołu - zdaniem NIK - jest w tym przypadku niewystarczający i wymaga doprecyzowania.

(dowód: akta kontroli str. 12-48, 110-143)

1.3. W okresie objętym kontrolą w Mielcu realizowano - w ramach systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie - poradnictwo i interwencję w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą (art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) poprzez:

- MOPS (poradnictwo psychologiczne, rodzinne, pedagogiczne, prawne, specjalistyczne poradnictwo dla sprawców i ofiar przemocy (w godzinach pracy Ośrodka prowadzone były akcje informacyjne i działania edukacyjne),
 - Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Mielcu (konsultacji i porad udzielają m. in. pedagog, psycholog, prawnik i psychoterapeuta, w trakcie dyżurów w godzinach popołudniowych, w czasie każdego dyżuru działa telefon zaufania),
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu (możliwość skorzystania z pomocy specjalistów psychoterapii uzależnień),
 - Punkt Interwencji Kryzysowej w Mielcu (porady prawne i konsultacje psychologiczne odbywają się od poniedziałku do piątku w godzinach popołudniowych),
 - Poradnię Specjalistyczną i Telefon Zaufania ARKA - Oddział Terenowy Stowarzyszenia w Mielcu (od poniedziałku do piątku dyżury w godzinach popołudniowych prowadzą m. in.: lekarz, doradca ds. rodziny, doradca ds. wychowania, psycholog, prawnik i doradca ds. uzależnień).
- Wszystkie ww. podmioty udzielały pomocy bezpłatnie.

Na terenie właściwości Miasta nie ma ośrodka wsparcia z miejscami całodobowego okresowego pobytu. Osoby wymagające pomocy - dotknięte przemocą w rodzinie - kieruje się do Punktu Interwencji Kryzysowej (PIK), prowadzonego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu (posiada miejsca hostelowe). W razie potrzeby (brak miejsc w PIK) możliwe jest umieszczenie klientów - w najbliższej położonych od Mielca ośrodkach wsparcia. Z pomocy udzielonej przez MOPS (wg stanu na koniec

danego okresu) - związanej z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie - skorzystało ogółem:

- 295 osób w 2010 r., 422 osoby w 2011 r. i 169 osób w I półroczu 2012 r. w formie interwencji kryzysowej,

- 359 osób w 2010 r. (dane obejmują również Punkt Konsultacyjny oraz Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień) , 78 osób w 2011 r. i 22 osoby w I półroczu 2012 r. w formie programów terapeutycznych

W latach 2010-2012 (półrocze) nie było przypadków udzielenia pomocy całodobowej.

Interwencja kryzysowa realizowana jest w formie bezpośredniego kontaktu w miejscu zamieszkania klienta, kontaktu telefonicznego oraz specjalistycznego poradnictwa, w tym psychologicznego i prawnego (również przez pracowników MOPS).

Dane charakteryzujące działalność MOPS w latach 2010-2012 (I półrocze) zestawiono tabelarycznie:

I.p.	Wyszczególnienie	I pół. 2010 r.	2010 r.	I pół. 2011 r.	2011 r.	I pół. 2012 r.
I	MIESZKAŃCY					
1	Liczba mieszkańców ogółem	61.706	61.632	61.545	61.417	61.261
2	liczba ofiar przemocy w rodzinie korzystających z pomocy	225	399,0	224,0	422,0	201,0
3	Działania interwencyjne - ogółem, w tym:	86	174,0	72,0	153,0	50,0
	– izolowanie sprawców od ofiar	3	5,0	1,0	1,0	7,0
	– eksmisja z lokalu	3	5,0	1,0	1,0	5,0
	– prace społecznie użyteczne wykonywane przez sprawców	0	0,0	0,0	0,0	0,0
II	FORMY UDZIELONEJ POMOCY					
1	Interwencja kryzysowa - liczba osób, którym udzielono pomocy, w tym:	205,0	295,0	208,0	422,0	169,0
	– dzieciom	76,0	89,0	72,0	212,0	71,0
	– współmałżonkom lub partnerom	91,0	138,0	76,0	124,0	58,0
	– innym osobom w rodzinie	38,0	68,0	60,0	86,0	40,0
2	Pomoc całodobowa - liczba osób, którym udzielono pomocy, w tym:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	– dzieciom	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	– współmałżonkom lub partnerom	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	– innym osobom w rodzinie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Inne formy pomocy - liczba osób, którym udzielono pomocy, w tym:	201*	362*	59,0	81,0	24,0
	– pomoc w otrzymaniu mieszkania socjalnego	2,0	3,0	1,0	3,0	2,0
	– działania terapeutyczne - ogółem, w tym:	199*	359*	58,0	78,0	22,0
	program ochrony ofiary przemocy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	program terapeutyczny	199*	359*	58,0	78,0	22,0
III	INFRASTRUKTURA INSTYTUCJI					
1	Punkty konsultacyjne	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
	– liczba korzystających ofiar przemocy	166,0	369,0	141,0	207,0	54,0
2	Ośrodki wsparcia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	– z miejscami całodobowymi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	– liczba korzystających ofiar przemocy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Ośrodki interwencji kryzysowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	– z miejscami całodobowymi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	– liczba korzystających ofiar przemocy	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
IV	Procedura "Niebieskie karty"					
1	Liczba wypełnionych niebieskich kart, w tym:	95,0	190,0	94,0	154,0	56,0
	– przez Policję	76**	153**	73**	115**	38,0
	– przez Ośrodek	19,0	37,0	21,0	39,0	15,0
	– przez przedstawicieli oświaty	x	x	x	0,0	3,0
	– przez przedstawicieli służby zdrowia	x	x	x		
2	Liczba spraw, które z powodu braku zgody członków rodziny nie zakończyły się wypełnieniem NK i wywiadem środowiskowym	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3	liczba przekazanych Niebieskich Kart instytucjom działającym na rzecz osób pokrzywdzonych	5,0	7,0	15,0	25,0	15,0

* W 2010 r. dane podawane były wspólnie z Punktem Konsultacyjnym i Ośrodkiem Profilaktyki i Terapii Uzależnień

**Dane podane w oparciu o informacje przekazane z Komendy Powiatowej Policji w Mielcu o założeniu Niebieskiej Karty

(dowód: akta kontroli str. 110-143 ,147- 244)

1.4. W planach finansowych MOPS na lata 2010-2012 nie wyodrębniono żadnych środków na zadania związane z przemocą w rodzinie. Ośrodek przekazywał raz w roku do Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych UM dane (za rok poprzedni) w celu ich uwzględnienia w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. Wymienione informacje dotyczyły działań podejmowanych na rzecz osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc oraz objętych pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu, ale nie określały kwot na ten cel. W budżecie Miasta zaplanowano: 13 750 zł w 2010 r. oraz po 25 000 zł w 2011 r. i 2012 r. (Dział 851- Ochrona zdrowia, rozdziały: 85 153 - Zwalczanie narkomanii i 85 154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi), a środki przeznaczono na działalność szkoleniową. Wykonanie wydatków na ten cel wyniosło: 13 631 zł w 2010 r., 22 733 zł w 2011 r. i 18 044 zł w 2012 r., co stanowi odpowiednio: 99,1 %, 90,9 % i 72,2% planu na poszczególne lata. Wymienione środki wykorzystano m. in. na organizację szkoleń, wykładów i warsztatów z zakresu przeciwdziałania przemocy.

(dowód: akta kontroli str. 103-105)

1.5. W dniu 4 marca 2011 r. MOPS zawarł z Prezydentem porozumienie o współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym. Prezydent podpisał w analogicznym terminie porozumienia - w związku z realizacją przez Zespół zadań ustawowych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie - z Komendą Powiatową Policji w Mielcu (KPP), Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu, Szkołą Podstawową Nr 9 w Mielcu, Sądem Rejonowym w Mielcu, Prokuraturą Rejonową w Mielcu, Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną w Mielcu, Szpitalem Powiatowym im. Edmunda Biernackiego w Mielcu, Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu oraz Poradnią Specjalistyczną i Telefonem Zaufania „Arka”- Oddział Terenowy Stowarzyszenia w Mielcu.

Zgodnie z treścią ww. porozumień zadaniem ZI jest integrowanie i koordynowanie działań wszystkich podmiotów w nim reprezentowanych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym m. in. przez: diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą, rozpowszechnianie informacji o sytuacjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. Porozumienia zawarto na czas działania Zespołu. Poszczególne podmioty zobowiązały się do wyznaczenia swoich przedstawicieli na członków Zespołu oraz uwzględnienia zadań realizowanych w ramach Zespołu w zakresie obowiązków służbowych i zawodowych wyznaczonych członków. Strony porozumień zadeklarowały sprzyjanie podnoszeniu kwalifikacji członków Zespołu i grup roboczych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz sposobów skutecznej interwencji.

Na podstawie wyjaśnień pracowników MOPS stwierdzono, że współpraca między instytucjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie nie zawsze była zadowalająca. Dobrze układa się współpraca z Policją, ale barierą we współpracy z dzielnicowymi jest ich nadmierne obciążenie obowiązkami. W związku z realizacją zadań w tym zakresie mała jest aktywność pracowników oświaty i ochrony zdrowia. Wciąż najbardziej obciążoną grupą zawodową są pracownicy socjalni Ośrodka. W przypadku realizacji procedury NK zauważalna jest „niechęć” przedstawicieli jednostek ochrony zdrowia, oświaty, Policji oraz GKRPA do przyjęcia

funkcji lidera grupy roboczej, tj. odpowiedzialności za organizowanie, koordynowanie i dokumentowanie pracy grupy roboczej. Przedstawiciele jednostek zobligowanych do zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie oraz realizacji procedury NK, w szczególności pracownicy ochrony zdrowia i oświaty dysponują niewystarczającą wiedzą na ten temat. Ponadto małe jest zaangażowanie w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy kuratorów sądowych. Jednak bariery w zakresie wymienionej współpracy nie miały wpływu na sytuację osób dotkniętych przemocą.

(dowód: akta kontroli str. 53-76, 245-271)

1.6. W latach 2010-2012 (I półrocze) w ramach kontroli Miasta MOPS był w sprawach związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie przedmiotem jednej kontroli, tj. przeprowadzonej w dniach 5 i 14 czerwca 2012 r. przez 4-osobowy zespół kontrolerów z Oddziału Nadzoru w Pomocy Społecznej Wydziału Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie. W protokole kontroli (nr S-I.431.12.2.2012.MW datowanym 8 października 2012 r.) przekazanym Prezydentowi w dniu 12 października 2012 r. - oceniono pozytywnie działalność objętą kontrolą, tj. w latach 2011-2012 (do czasu kontroli). W protokole zapisano, że Miasto podjęło i realizuje wszystkie zadania własne związane z tworzeniem gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – określone w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W kontroli stwierdzono m. in. niżej wymienione nieprawidłowości:

- w „Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Mielca na lata 2011-2015” nie określono czasu realizacji poszczególnych zadań i przypisanych im działań, a także nie wskazano podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację,
- nie zostało zawarte porozumienie z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, tj. z podmiotem którego przedstawiciele wchodziły w skład Zespołu (art. 9a ust.8 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie),

W odniesieniu do działań ZI lub grup roboczych - związanych z procedurą „Niebieskie Karty” nieprawidłowości m. in. dotyczyły: składu grupy roboczej, przypadków niekompletnego wypełnienia formularzy (głównie formularza „Niebieska Karta-A”), braku indywidualnego planu pomocy, podejmowania szeregu działań wyłącznie przez pracowników MOPS (znaczny ciężar oddziaływań podejmowanych w sprawach osób poszkodowanych w wyniku przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc nadmiernie koncentruje się na działaniach pracowników socjalnych MOPS, co pozostaje w sprzeczności z koncepcją interdyscyplinarności w prowadzeniu spraw związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie).

(dowód: akta kontroli str. 272-301)

1.7. W okresie od 17 października 2011 r. do końca czerwca 2012 r. bezpośrednio do MOPS nie wpływały skargi i pisma z placówek oświatowych oraz placówek służby zdrowia z sygnałami o występowaniu przemocy w rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 302- 313).

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że Ośrodek jest należycie przygotowany organizacyjnie do wykonywania zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym również do współdziałania z innymi instytucjami ².

2. Realizacja programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, programów profilaktycznych oraz programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą Dyrektor przedstawiał Radzie Miejskiej sprawozdania z działalności MOPS w następujących terminach: 27 sierpnia 2010 r. dotyczące 2009 r., 11 sierpnia 2011 r. dotyczące 2010 r. i 14 maja 2012 r. dotyczące 2011 r. Wymienione dokumenty nie precyzowały potrzeb, w tym finansowych w zakresie realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

(dowód: akta kontroli str.183-244)

2.2. Uchwałą nr VI/39/2011 Rady Miejskiej z dnia 17 lutego 2011 r. - stosownie do art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - ustalono Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015. Program stanowiący załącznik do wymienionej uchwały - na mocy kolejnej uchwały Rady Miejskiej, tj. nr XIX/153/2012 z dnia 29 marca 2012 r. - otrzymał ostatecznie tytuł w brzmieniu: „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015” (Program).

Zgodnie z treścią Programu - jego głównym celem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie skuteczności pomocy dla rodzin, w których ten problem występuje. Celami szczegółowymi Programu są:

- podnoszenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie,
- poprawa jakości i skuteczności działań instytucji realizujących działania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- ochrona osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań interwencyjnych i edukacyjnych wobec sprawców przemocy.

Dokument określa m. in. zadania wraz z działaniami, adresatów, realizatorów (koordynatorem Programu jest Wydział Edukacji i Spraw Społecznych UM, który współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami na zasadach partnerstwa) i zasady finansowania (środki z budżetu Miasta i środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji zadań Programu niezbędne do zrealizowania ww. celów). Ponadto zawiera on charakterystykę zjawiska przemocy w rodzinie oraz jego diagnozę środowiskową w 2009 r. i w I półroczu 2010 r. Wg Programu - w odpowiedzi na potrzeby mieszkańców - zawarte w nim cele i zadania będą

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny cząstkowej według proponowanej skali byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, należy zastosować ocenę opisową.

ewaluowane i uzupełniane. W Programie nie określono sposobu monitorowania stopnia osiągnięcia przyjętych w nim celów (brak punktów docelowych działań). Opracowanie projektu Programu - wg dokumentów organizacyjnych Ośrodka, tj. statutu i regulaminu - nie należało do obowiązków Dyrektora.

(dowód: akta kontroli str. 5-48, 314-347)

2.3. W okresie objętym kontrolą MOPS sporządził 2 sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy, tj. za 2010 r. i za 2011 r. (na formularzach Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej ujmujących: infrastrukturę instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie, formy udzielonej ofiarom pomocy i formy działań kierowanych do sprawców przemocy). Wg wymienionych sprawozdań w przypadku Miasta udzielona pomoc ofiarom przemocy w formie interwencji kryzysowej dotyczyła ogółem 295 osób w 2010 r. i 422 osoby w 2011 r. (wzrost o 127 osób, tj. o 43 % w porównaniu do 2010 r.). Działania kierowane do sprawców przemocy dotyczyły ogółem 174 osób w 2010 r. i 153 osoby w 2011 r. (spadek o 21 osób, tj. o 12 % w porównaniu do 2010 r.). Z analizy dostępnych w toku kontroli dokumentów dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wynika, że nie były w nich przywoływane kierunki działań wyznaczone w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 341- 358)

2.4. W okresie objętym kontrolą Miasto corocznie ustalało Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, zwany dalej „Gminnym Programem” - w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwał Rady Miejskiej, tj.: nr XXXVI/348/09 z dnia 29 grudnia 2009 r. na rok 2010 , nr V/24/11 z dnia 20 stycznia 2011 r. na 2011 r. i nr XVII/129/2011 z dnia 20 grudnia 2011 r. na 2012 r.

W ww. dokumentach określono lokalną strategię profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków (w tym obszarze działań Miasto należy do Ogólnopolskiej Sieci Gmin Wiodących i od 2003 r. posiada certyfikat PARPA), a także zadania własne gminy wynikające z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zm.). Ponadto zawierają one m. in. zadania do realizacji, cele operacyjne, kierunki działań dla celów operacyjnych oraz sposoby realizacji. Podmiotem koordynującym jest GKRPA, a podmiotem odpowiedzialnym za realizację Wydział Edukacji i Spraw Społecznych UM. W poszczególnych latach na realizację Gminnego Programu przeznaczano środki planowane w budżecie Miasta z opłat z tytułu wydania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

W ramach finansowania zadań Gminnego Programu na udzielanie pomocy związanej z występowaniem przemocy - rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii przewidziano: 24 000 zł w 2010 r., 25 300 zł w 2011 r. i 26 720 zł w 2012 r. (m. in. konsultacje w zakresie ochrony przed przemocą).

W latach 2010-2012 działania podejmowane w ramach Gminnego Programu skierowane do osób doświadczających przemocy w rodzinie m. in. polegały na prowadzeniu dyżurów w Punkcie Konsultacyjnym ds. Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wraz z jednoczesną obsługą „telefonu zaufania” (pomoc prawna, pedagogiczna i psychologiczna).

W II półroczu 2011 r. Studio Diagnostyki i Profilaktyki z Krakowa przeprowadziło badania dotyczące skali problemów społecznych związanych z zażywaniem narkotyków i dopalaczy wśród młodzieży i dorosłych mieszkańców Mielca.

(dowód: akta kontroli str. 359- 403)

2.5. W latach objętych badaniami kontrolnymi przeprowadzone - stosownie do art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - działania edukacyjne i profilaktyczne w ramach wymienionego wcześniej Programu m. in. dotyczyły :

w 2010 r.: projektu „Otwarte Drzwi” - jego celem było zwiększenie dostępności oferty pomocy osobom uwięzonym w problem przemocy domowej, realizowanego przy współpracy z KPP w Mielcu, przez tydzień zainteresowane osoby mogły skorzystać w siedzibie MOPS z pomocy i konsultacji specjalistów; projektu „Przełam Przemoc - grupa dla osób stosujących przemoc w rodzinie”, jego celem było przeciwdziałanie przemocy poprzez psychoedukację uczestników w cyklu spotkań grupowych (8 bloków tematycznych); projektu - „Stop przemocy - grupa psychoedukacyjna dla kobiet doświadczających przemocy domowej”, realizowanego przez 3 miesiące w celu przeciwdziałania przemocy, w cyklu spotkań grupowych, uczestniczki zostały zapoznane z zachowaniami obronnymi; projektu „W (po)szukiwaniu pomocy - warsztaty dla kobiet doświadczających przemocy”- zrealizowano cykl spotkań metodą pracy grupowej, w skład grupy weszły kobiety z rodzin objętych procedurą NK,

- w 2011 r.: projektu „Otwarte Drzwi” – adresaci i realizacja analogiczna jak powyżej; programu psychoedukacyjnego „W poszukiwaniu (po)mocy”, skierowanego do kobiet, które doznawały lub doznają przemocy domowej, jego celem było uświadomienie klientkom mechanizmów działania przemocy oraz prawnych aspektów dotyczących tego zjawiska, realizowany w siedzibie MOPS, odbyło się 6 spotkań, w których uczestniczyło 15 osób,

- w I półroczu 2012 r.: programu edukacyjnego „Przełam Przemoc” - adresowanego do osób stosujących przemoc w rodzinie, realizowany - w celu uświadomienia sprawcy czym jest przemoc - metodą zajęć grupowych obejmujących 8 bloków tematycznych (spotkania odbywały się raz w tygodniu od lutego do maja 2012 r. i uczestniczyło w nich 8 osób); projektu „Otwarte Drzwi” - w lutym 2012 r. odbyła się w Ośrodku akcja informacyjna adresowana do osób doświadczających przemocy domowej, stosujących przemoc i świadków przemocy, wszystkim zgłaszającym udzielano informacji m. in. w zakresie procedury NK oraz o możliwości uzyskania różnych form specjalistycznej pomocy w lokalnych instytucjach oraz programu psychoedukacyjnego „Zero tolerancji dla przemocy”- dla kobiet uwięzionych w przemoc i narażonych na zjawisko przemocy domowej, realizowany w październiku i listopadzie 2012 r., kierowany do klientek MOPS będących w grupie ryzyka, wytypowanych przez pracowników socjalnych, ma edukować w zakresie zjawiska przemocy domowej, w tym problemów prawnych.

UM wydał broszurę „Punkty Wsparcia Dziecka i Rodziny w Mielcu”, która informuje mieszkańców o możliwościach uzyskania pomocy, w tym związanej z występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie, wymienia znajdujące się na terenie Mielca placówki pomocy, z podaniem oferowanego wsparcia. W ramach akcji informacyjnej opracowano „Mały poradnik dla osób doświadczających przemocy w rodzinie”, tj. publikację mającą charakter informacyjny. Ponadto umieszczono na słupach ogłoszeniowych i w środkach komunikacji miejskiej plakaty zatytułowane „Reaguj na przemoc”.

(dowód: akta kontroli str. 183-243, 404-412)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, że MOPS prawidłowo wywiązywał się z obowiązków związanych z realizacją programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, programów profilaktycznych oraz programów korekcyjno-edukacyjnych³.

3. Realizacja procedury „Niebieskie Karty”, w tym postępowanie wobec osób dotkniętych przemocą oraz osób stosujących przemoc

Opis stanu
faktycznego

3.1. W okresie od 1 stycznia 2010 r. do dnia 16 października 2011 r. (do tego czasu procedura NK realizowana była przez Policję w oparciu o zarządzenie nr 162 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 lutego 2008 r. w sprawie metod i form wykonywania przez Policję zadań w związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”) uzyskane przez MOPS informacje o występowaniu przemocy w rodzinie dotyczyły:

- ogółem 176 przypadków o wszczęciu procedury NK w 2010 r., z tego: 151 zgłoszeń z KPP w Mielcu, 24 zgłoszenia od pracowników Ośrodka i 1 zgłoszenie od terapeutki zajęciowej,
- ogółem 89 przypadków o wszczęciu procedury NK w I półroczu 2011 r., z tego: 73 zgłoszenia z KPP w Mielcu, 13 zgłoszeń od pracowników MOPS oraz po 1 zgłoszeniu z Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, Wydziału Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie i Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Mielcu,
- ogółem 36 informacji w okresie od 1 lipca 2011 r. (od tego czasu zgłoszenia o przemoc w rodzinie kierowano do Przewodniczącego Zespołu) do 16 października 2011 r., z tego: 29 zgłoszeń z KPP w Mielcu (za pośrednictwem Przewodniczącego ZI), 5 zgłoszeń od pracowników MOPS i po 1 zgłoszeniu z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Mielcu i świetlicy profilaktyczno-wychowawczej (za pośrednictwem Przewodniczącego ZI).

W okresie od 1 stycznia 2010 r. do 16 października 2011 r. z ogólnej liczby 301 zgłoszeń o przemoc w rodzinie w 253 przypadkach (84 %) informację o założeniu NK Ośrodek otrzymał z Policji.

Z badania dokumentacji 25 przypadków przemocy w rodzinie nieobjętych nową procedurą NK (próba kontrolna obejmuje przypadki przemocy w rodzinie w okresie od 1 sierpnia 2010 r. do 16 października 2011 r.), z tego: 10 procedur wszczętych przez Policję na podstawie zarządzenia nr 162 KGP i 15 procedur wszczętych przez pracowników socjalnych Ośrodka m. in. wynika:

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen częściowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny częściowej według proponowanej skali byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, należy zastosować ocenę opisową.

Ewidencja wpływających do MOPS spraw prowadzona była w Rejestrze Przypadków Stosowania Przemocy w Rodzinie, w którym odnotowywano m. in. datę przyjęcia zgłoszenia oraz dane osoby i instytucji zawiadamiającej. We wszystkich przypadkach została wszczęta procedura NK przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta-A” przez przedstawiciela Ośrodka bądź KPP w Mielcu.

- w odniesieniu do 15 procedur NK wszczętych przez Ośrodek we wszystkich przypadkach dokumentacja zawierała wywiad środowiskowy z osobą doświadczającą przemocy w rodzinie, kartę rodziny z monitoringiem działań w stosunku do ofiary, kartę rodziny z monitoringiem działań w stosunku do sprawcy oraz poza 2 sprawami wywiad środowiskowy z osobą stosującą przemoc w rodzinie (brak zgody),

- w odniesieniu do 10 procedur NK wszczętych przez KPP w Mielcu we wszystkich przypadkach dokumentacja zawierała kartę rodziny z monitoringiem działań w stosunku do ofiary i kartę rodziny z monitoringiem działań w stosunku do sprawcy oraz poza 1 sprawą wywiad środowiskowy z osobą doświadczającą przemocy w rodzinie (brak zgody) i poza 1 sprawą wywiad z osobą stosującą przemoc w rodzinie (brak zgody). W tych przypadkach dochowano 14 - dniowego terminu sporządzenia wywiadu od dnia powzięcia informacji o przemocy w rodzinie – stosownie do § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 kwietnia 2005 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. Nr 77, poz. 672 ze zm.).

W przypadku 25 analizowanych przypadków stosowania przemocy w rodzinie 11 spraw nie zawierało dokumentacji grupy roboczej (procedura NK była wszczęta przez KPP w Mielcu przed rozpoczęciem pracy przez grupy robocze).

W MOPS w przypadku rodziny w której występuje przemoc każdorazowo pracuje dwóch pracowników socjalnych (jeden podejmuje działania w stosunku do osoby doświadczającej przemocy i drugi pracuje z osobą stosującą przemoc). Wobec ofiar zawsze podejmowano działania pomocowe (poradnictwo i udzielanie informacji o możliwości skorzystania z pomocy specjalistycznej). Nie było przypadków kierowania osób doświadczających przemocy do ośrodka wsparcia. W 4 przypadkach osoby stosujące przemoc uczestniczyły w programach korekcyjno -edukacyjnych. We wszystkich analizowanych sprawach stosowania przemocy w rodzinie procedura NK została zakończona.

Środki zapobiegawcze zastosowano wobec 8 osób stosujących przemoc w rodzinie, z tego: w 7 przypadkach dozór policji i w 1 przypadku tymczasowe aresztowanie.

W 13 przypadkach w wyniku postępowań karnych sprawcom postawiono zarzuty w sprawie popełnienia przestępstwa określonego w art. 207 § 1 k.k. (znęcanie), z tego: w 7 procedurach NK wszczętych przez MOPS i 6 procedurach NK wszczętych przez Policję. W analizowanych sprawach Ośrodek zawsze współpracował z KPP w Mielcu.

(dowód: akta kontroli str. 302-313, 413-583)

3.2. W okresie od 17 października 2011 r. (wejście nowej procedury NK) do dnia 31 grudnia 2012 r. otrzymane przez Zespół informacje o występowaniu przemocy w rodzinie dotyczyły:

- ogółem 16 przypadków o wszczęciu procedury NK w okresie od 17 października do 31 grudnia 2011 r., z tego: 13 zgłoszeń z KPP w Mielcu, 2 zgłoszeń od pracowników Ośrodka i 1 zgłoszenie z Wydziału Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie ,

- ogółem 54 przypadków o wszczęciu procedury NK w I półroczu 2012 r., z tego: 34 zgłoszeń z KPP w Mielcu, 15 zgłoszeń od pracowników MOPS, 3 zgłoszeń z placówek oświatowych i 2 zgłoszeń z GKRPA w Mielcu.

W okresie od 17 października 2011 r. do 30 czerwca 2012 r. z ogólnej liczby 70 informacji o występowaniu przemocy w rodzinie w 17 przypadkach (24,3 %) Ośrodek wszczął procedurę NK samodzielnie.

Z badania dokumentacji objętej nową procedurą - określoną w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) – dotyczącej 25 przypadków przemocy w rodzinie, w tym 5 procedur wszczętych samodzielnie przez Ośrodek (próba kontrolna obejmuje sprawy w okresie od 17 października 2011 r. do 30 czerwca 2012 r.) m. in. wynika:

- Ośrodek przekazywał Przewodniczącemu Zespołu wypełnione przez siebie formularze „Niebieska Karta-A” nie później niż w ciągu 7 dni od wszczęcia procedury NK. We wszystkich analizowanych przypadkach Przewodniczący ZI w ciągu 3 dni przekazał formularze „Niebieska Karta-A” Grupie Roboczej (wyłącznie ona zajmowała się daną sprawą),

- grupy robocze liczyły od 3 do maksymalnie 5 członków.. W skład grupy roboczej każdorazowo powoływano przedstawicieli podmiotów wymienionych w art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,

- w odniesieniu do 5 procedur NK wszczętych przez Ośrodek dokumentacja we wszystkich przypadkach zawierała wywiad środowiskowy z osobą doświadczającą przemocy w rodzinie, kartę rodziny z monitoringiem działań w stosunku do ofiary, kartę rodziny z monitoringiem działań w stosunku do sprawcy oraz wywiad środowiskowy z osobą stosującą przemoc w rodzinie,

- w odniesieniu do 20 procedur NK wszczętych przez KPP w Mielcu we wszystkich przypadkach dokumentacja zawierała kartę rodziny z monitoringiem działań w stosunku do ofiary, kartę rodziny z monitoringiem działań w stosunku do sprawcy, wywiad z osobą stosującą przemoc w rodzinie oraz poza 1 sprawą wywiad środowiskowy z osobą doświadczającą przemocy w rodzinie (brak zgody).

W odniesieniu do 25 analizowanych przypadków stosowania przemocy w rodzinie sprawy zawsze zawierały dokumentację grupy roboczej, w tym m. in. protokoły ze spotkań grupy oraz plany pracy. Z ogólnej liczby 115 spotkań grup roboczych w 18 przypadkach odbyły się one w niepełnym składzie (15,7%). Absencja członków grup roboczych w większości przypadków przypadła na okres wakacyjny i dotyczyła pedagogów szkolnych.

We wszystkich sprawach współpracowano z KPP w Mielcu, a w przypadkach występowania problemu alkoholowego z GKRPA bądź Ośrodkiem profilaktyki i Terapii Uzależnień.

W 6 przypadkach osoby stosujące przemoc uczestniczyły w programach korekcyjno-edukacyjnych. Z objętych próbą kontrolną przypadków stosowania przemocy w rodzinie w 7 sprawach procedura NK nie została zakończona.

Środki zapobiegawcze zastosowano wobec 6 osób stosujących przemoc w rodzinie, z tego: w 5 przypadkach dozór policji i w 1 przypadku tymczasowe aresztowanie

W wyniku postępowań karnych w 11 przypadkach sprawcom postawiono zarzuty w sprawie popełnienia przestępstwa określonego w art. 207 § 1 k.k. (znęcanie się), w tym w 4 procedurach NK wszczętych przez Ośrodek.
W związku z przemocą w rodzinie nie było przypadków odbierania dzieci przez pracowników socjalnych wykonujących obowiązki służbowe.

(dowód: akta kontroli str. 302-313, 584 -708)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Uwagi Najwyższej Izby Kontroli w zakresie realizacji przez Zespół swoich zadań dotyczą częstotliwości posiedzeń. W okresie objętym kontrolą (od czasu ustalenia składu Zespołu) posiedzenia odbywały się rzadziej niż raz na trzy miesiące. W jednym przypadku między posiedzeniami upłynęło 8 miesięcy, a w II półroczu 2012 r. począwszy od 15 marca 2012 r. nie odbyło się żadne posiedzenie, co narusza normę wynikającą z art. 9a ust. 7 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Wg Prezydenta posiedzenia Zespołu miały charakter konsultacyjno – roboczy.

(dowód: akta kontroli str. 97-102,110-143)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację procedury „Niebieskie Karty” przez pracowników Ośrodka⁴.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵, wnosi o:

- uwzględnienie w regulaminie organizacyjnym MOPS zadania dotyczącego obsługi organizacyjno-technicznej Zespołu Interdyscyplinarnego oraz wyodrębnienie wydatków na ten cel w planach finansowych Ośrodka.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen częściowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny częściowej według proponowanej skali byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, należy zastosować ocenę opisową.

⁵ Dz.U. z 2012 r., poz.82

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia

Kontroler
Leszek Sienkowski
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor
Stanisław Sikora

.....
podpis

.....
podpis